

Rebecca Evans AS/MS
Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol
Minister for Finance and Local Government

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref:

Peredur Owen Griffiths AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN
Peredur.OwenGriffiths@senedd.cymru

6 Chwefror 2023

Annwyl Peredur,

Yn dilyn sesiwn craffu'r Gyllideb Ddrafft a gynhaliwyd ar 19 Ionawr, gweler isod wybodaeth bellach y gofynnwyd amdani.

Cynlluniau PFI

Mae gan Weinidogion Cymru dri benthyciad gyda'r Gronfa Benthyciadau Gwladol ar hyn o bryd: dau fenthyciad hanesyddol a etifeddwyd drwy waith ad-drefnu'r sector cyhoeddus, yn ymwneud â Bwrdd Datblygu Cymru Wledig a Chorfforaeth Datblygu Canolbarth Cymru, a dynnwyd rhwng 1974 a 1991 gyda chyfraddau llog yn amrywio rhwng 13.5% ac 17.25%; a benthyciad a gafodd ei dynnu yn 2019 o dan y pwerau benthyc newydd a roddwyd gan Ddeddf Cymru 2014, gyda chyfradd llog o 1.4%.

Mae Llywodraeth Cymru'n gallu cael benthyc arian drwy'r Gronfa Benthyciadau Gwladol, ar gyfradd llog o 3.7% ar hyn o bryd, ar fenthyciad ad-dalu 25 mlynedd ag ad-daliadau cyfartal. Gall awdurdodau lleol fenthyc drwy'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus, ar gyfradd o 4.5% ar fenthyciad cyfatebol.

Mae'r gyfradd llog bresennol yn cyd-fynd â'r hyn a dybiwyd ar gyfer Cyllideb Ddrafft 2023-24. Felly, mae'n bwysig cydnabod, fel math o gyllid, fod cyfraddau benthycia'r llywodraeth yn dal i ddarparu opsiwn rhatach na benthycia masnachol, er enghraifft.

Ein dealltwriaeth ni yw bod tri contract PFI awdurdod lleol wedi cael eu terfynu a bod un cytundeb bwrdd iechyd lleol wedi dod i ddiwedd ei dymor. Fodd bynnag, nid ein contractau ni yw'r rhain a byddai angen i'r Pwyllgor gyfeirio unrhyw gwestiynau manwl at yr awdurdodau contractio perthnasol.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales
Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Grŵp Cynghori ar Wella ac Asesu Effaith y Gyllideb (y Grŵp Cynghori)

Roedd cynllun gwaith y Grŵp Cynghori ar gyfer 2022 yn cynnwys gweithio ar y cyd â swyddogion Llywodraeth Cymru i archwilio sut y gallem adolygu ein dull o ymdrin â'r Aseiad Effaith Integredig Strategol o'r Gyllideb (SIIA). Roedd hyn yn cynnwys diwygio cyflwyniad y ddogfen SIIA (sy'n dangos y broses o asesu effaith) a gyhoeddwyd fel rhan o Gyllideb Ddrafft 2023-24.

Yn ystod 2022, cynhaliwyd tri chyfarfod o'r Grŵp Cynghori llawn gennym ar gyfer trafod yr SIIA yn benodol, gan gynnwys cyflwyniad ar yr SIIA a'i hanes. Gwnaethom sefydlu is-grŵp yn cynnwys aelodau o'r Grŵp Cynghori, gan gynnwys Chwarae Teg, RSPB, y Comisiwn Cydraddoldebau a Hawliau Dynol, a Cytûn. Cyfarfu'r is-grŵp ar ddau achlysur i drafod a phennu pa welliannau y gellid eu gwneud i'r SIIA, gan gynnwys newidiadau y llwyddwyd i'w gweithredu mewn pryd cyn cyhoeddi'r ddogfen ym mis Rhagfyr 2022. Rydym yn cynnal trafodaethau â'r is-grŵp ynglŷn â'r camau tymor hwy posibl y gellid eu datblygu ymhellach yn ystod 2023. Mae rhagor o fanylion ar gael yng Nghynllun Gwella'r Gyllideb. <https://www.llyw.cymru/cynllun-gwellar-gyllideb-2023-2024>.

Mae cynllun gwaith y Grŵp Cynghori ar gyfer 2023 yn cynnwys gweithio ar y cyd â swyddogion Llywodraeth Cymru i archwilio sut i ymgorffori'r agenda atal yn ein prosesau cyllideb a threthi. Ar hyn o bryd, rydym yn archwilio a ellir ffurfio is-grŵp, yn yr un modd ag is-grŵp yr SIIA, i yrru'r gwaith hwn yn ei flaen. Rhoddodd swyddogion Llywodraeth Cymru gyflwyniad ar atal i aelodau'r Grŵp Cynghori yn ddiweddar. Byddwn yn hapus i gynnig sesiwn frifio technegol debyg ar atal, a'r cynnydd sy'n cael ei wneud drwy weithio mewn partneriaeth ag aelodau'r Grŵp Cynghori, os yw hyn yn rhywbeth y byddai'r Pwyllgor Cyllid yn ei werthfawrogi.

Datblygu Siarter ar gyfer darparu budd-daliadau yng Nghymru

Wedi'i datblygu ar y cyd â'r Grŵp Uchafu Incwm, sy'n cynnwys rhanddeiliaid allweddol fel Sefydliad Bevan, mae gennym set ddrafft o egwyddorion ar gyfer y Siarter, y mae rhanddeiliaid wedi cytuno ei bod yn gadarn. Datblygwyd cynllun ymgysylltu er mwyn bwrw ymlaen â'r gwaith hwn, ac mae swyddogion wedi nodi cyfleoedd i ymgynghori â'r cynulleidfaoedd canlynol a hyrwyddo'r Siarter iddynt:

- Awdurdodau lleol a phartneriaid cyflawni eraill;
- Sefydliadau sy'n cefnogi pobl sy'n hawlio budd-daliadau;
- Unigolion sy'n hawlio budd-daliadau.

Rhan annatod o'r gwaith hwn fydd ennyn ymrwymiad a chyfranogiad gan awdurdodau lleol, sy'n darparu'r mwyafrif o'r budd-daliadau yng Nghymru. Mae Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) wedi cynnig helpu gyda'r gweithgaredd hwn drwy eu bwrdd gweithredol.

Rydym yn ystyried bod gweithredu'r Siarter yn elfen allweddol o'n gwaith i symleiddio budd-daliadau yng Nghymru, a'i bod yn cyflwyno ein gweledigaeth o system deg, gyfartal sy'n seiliedig ar hawliau. Fodd bynnag, rydym yn ymwybodol y bydd nifer o rwystrau ymarferol (gan gynnwys rhannu data) i greu system lle bydd yn ddigon i rywun ddweud ei stori unwaith er mwyn cael mynediad at yr hyn y mae ganddo hawl iddo.

Cynhaliodd Llywodraeth Cymru Fforwm Gwasanaeth Cyhoeddus ar Rannu Data ar 28 Tachwedd 2022. Nod y Fforwm, a gafodd ei fynychu gan amrywiaeth eang o gydweithwyr yn y sector cyhoeddus, oedd chwalu rhai o'r chwedlau a phryderon ynghylch rhannu data. Rhoddwyd cyflwyniadau gan gynrychiolwyr o Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yng Nghymru, Cytundeb Rhannu Gwybodaeth Bersonol Cymru a Llywodraeth Cymru er mwyn

nodi sut mae deddfwriaeth yn alluogydd, nid yn rhwystr, o safbwynt rhannu gwybodaeth, ac i godi hyder timau i ddefnyddio data i gefnogi gwasanaethau cyhoeddus.

Y Ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus Digidol (CDPS)

Cynhaliodd y CDPS weithdy gydag CLILC ym mis Tachwedd 2022. Cafodd y gweithdy ei fynychu gan swyddogion o awdurdodau lleol, cydweithwyr o Lywodraeth Cymru a chynrychiolwyr o Cyngor ar Bopeth o bob rhan o Gymru. Cynigiodd y gweithdy gyfle i weithwyr gwasanaethau cyhoeddus rannu eu profiadau a'u gwybodaeth, ac fe helpodd i ddechrau'r broses o nodi'r problemau pwysicaf a mynd i'r afael â nhw.

Ar ddiwedd y gweithdy, cytunwyd ar nifer o gamau gweithredu, gan gynnwys:

- Sicrhau bod yr enwau swyddogol mae Llywodraeth Cymru wedi'u rhoi i bob budd-dal a gwasanaeth yn cael eu defnyddio'n gyson;
- Sicrhau bod llywodraeth leol a Llywodraeth Cymru yn cydweithio i gydlunio budd-daliadau newydd neu wybodaeth am wasanaethau er mwyn sicrhau bod ymgyrchoedd lleol a chenedlaethol yn cyd-fynd â'i gilydd;
- Sicrhau bod gwaith rhwng CLILC ac awdurdodau lleol yng Nghymru yn parhau er mwyn "gwneud pethau unwaith, a'u gwneud yn iawn", gan ei gwneud hi'n glir i ddefnyddwyr a ydynt yn gymwys ar gyfer budd-daliadau a gwasanaethau penodol ai peidio.

Mae'r CDPS yn datblygu'r hyn a ddysgwyd o'r gweithdy ymhellach, ac yn ddiweddar mae wedi sbarduno tîm i weithio gydag awdurdodau lleol drwy gydol mis Chwefror i weithio ar safoni cynnwys ar gyfer y Grant Datblygu Disgyblion –Mynediad (PDG-A).

Mae'r CDPS yn defnyddio hyn fel cynllun peilot i ddeall sut y gellir llunio cynnwys ar y cyd er mwyn gwella ansawdd, hygyrchedd a lleihau costau. Bydd y gwaith hwn hefyd yn brosiect llunio cynnwys lle caiff cynnwys Cymraeg a Saesneg ei lunio o'r cychwyn cyntaf.

Cludiant i'r ysgol

Cyfarfu'r Gweinidog Addysg a'r Gymraeg a'r Dirprwy Weinidog Newid Hinsawdd ar 11 Ionawr fel rhan o gyfres o gyfarfodydd Gweinidogol dwyochrog i archwilio cyfleoedd newydd i gyflawni Cymraeg 2050 ar draws holl bolisiau'r Llywodraeth. Manteisiodd y Gweinidog ar y cyfle i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Dirprwy Weinidog am faterion yn ymwneud â threfniadau cludiant o'r cartref i'r ysgol sy'n effeithio ar deuluoedd â phlant sy'n derbyn addysg cyfrwng Cymraeg. Codwyd y materion hyn yn ystod ei gyfarfodydd diweddar ag awdurdodau lleol pan drafodwyd cynnydd awdurdodau yn erbyn eu Cynlluniau Strategol ar gyfer y Gymraeg mewn Addysg. Yn ystod y cyfarfod ar 11 Ionawr, cadarnhaodd y Dirprwy Weinidog fod rhaglen waith ehangach yn mynd rhagddi mewn perthynas â Mesur Teithio Dysgwyr (Cymru) 2008, yn dilyn adolygiad cychwynnol a gynhaliwyd yn ystod 2020, ac y bydd y gwaith hwn yn cyfrannu at drafodaethau ar Fil Bysiau (Cymru).

Mae'r Llywodraeth wedi cyhoeddi Papur Gwyn o'r enw *Un Rhwydwaith, Un Amserlen, Un Tocyn*, sy'n cyflwyno gweledigaeth uchelgeisiol ar gyfer trawsnewid gwasanaethau bysiau yng Nghymru. Bydd y Bil arfaethedig yn cynnig cyfle inni edrych o'r newydd ar ddarparu gwasanaethau bysiau ledled Cymru, gan gynnwys darparu cludiant i'r ysgol. Gan fod ein nodau'n uchelgeisiol, bydd y diwygiadau hyn yn cymryd amser, ond mae'n hanfodol ein bod yn cael hyn yn gywir er mwyn cefnogi dysgwyr a chefnogi'n rhaglen ddiwygio ehangach.

Mae swyddogion wedi bod mewn trafodaethau ag awdurdodau lleol a darparwyr cludiant i'r ysgol ledled Cymru ynglŷn â chostau cyffredinol darparu cludiant i'r ysgol, wrth i'r awdurdodau barhau i gyflawni eu dyletswyddau statudol o ran darparu cludiant o'r cartref i'r

ysgol i ddysgwyr. Mae awdurdodau lleol yn cadarnhau bod costau gwasanaethau cludiant i'r ysgol wedi cynyddu'n sylweddol ac, yn gyffredinol, bod nifer y cyflwyniadau tendro a geir gan weithredwyr wedi lleihau pan fo gwaith o'r fath yn cael ei gaffael. Mae nifer y gyrwyr sydd ar gael yn parhau i fod yn broblem hefyd.

Bu gwahaniaethau ledled Cymru o ran sut mae awdurdodau lleol wedi delio â'r cynnydd yng nghostau cludiant i'r ysgol. Mae rhai yn cynyddu prisiau contractau yn awtomatig yn flynyddol ar sail chwyddiant, mae rhai yn eu cynyddu pan ofynnir iddynt wneud hynny, ac nid yw rhai yn eu cynyddu o gwbl.

Grantiau: Cyllid dros gyfnod hwy a meincnodi

Cafodd Canolfan Ragoriaeth Grantiau Llywodraeth Cymru ei chomisiynu gan y Prif Weinidog a'r Cabinet i ystyried y ffordd orau o gryfhau'r berthynas â'r rheini sy'n derbyn grantiau, a lleihau'r baich gweinyddol ar gyfer grantiau a ariennir yn gystadleuol. Mae'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau wedi gweithio gyda rheolwyr grantiau ar draws Llywodraeth Cymru ac wedi ymgysylltu ag Is-bwyllgor Cyngor Partneriaeth y Trydydd Sector i helpu i gyd-greu'r polisi a'r canllawiau.

O ganlyniad, mae gan reolwyr grantiau, gan gydweithio'n agos â Gweinidogion, yr opsiwn bellach i gynnig grantiau a ariennir yn gystadleuol dros gyfnod hwy a mabwysiadu dull meincnodi yn ystod y broses ddyfarnu, ar yr amod bod adolygiad trylwyr o berfformiad, ac o gyflawni yn erbyn canlyniadau yn cael ei gynnal. Mae buddion y gwaith hwn yn cynnwys y canlynol:

- Rhoi diwedd ar ailgynnal prosesau grant cystadleuol bob blwyddyn, sy'n feichus yn weinyddol i reolwyr grantiau a derbynwyr fel ei gilydd;
- Yr opsiwn o gyflwyno ymarfer meincnodi ar ddiwedd cynllun grant cystadleuol i benderfynu a ddylai sefydliadau gael arian ychwanegol ac felly ei gwneud yn bosibl darparu cyllid iddynt dros gyfnod hwy. Er mwyn sicrhau tryloywder, tegwch a bod pawb yn cael eu trin yn yr un modd, argymhellir bod yr ymarfer meincnodi wedi'i nodi'n glir yn y canllawiau ymgeisio ar gyfer cynlluniau newydd ac nid yw'n cael ei gymhwyso fel ychwanegiad at gynllun presennol. Byddai hynny'n golygu bod pob sefydliad yn gallu deall paramedrau'r cynllun grant o'r cychwyn cyntaf a bod risg herio neu'r risg o roi pobl dan anfantais yn lleihau;
- Mwy o ffocws ar ganlyniadau yn ogystal ag allbynnau;
- Mwy o ddiogelwch i'r trydydd sector, a'r gallu i ail-ganolbwyntio amser gwerthfawr a fyddai'n cael ei dreulio, ac adnoddau a fyddai'n cael eu defnyddio fel arall i gadw arbenigedd aelodau allweddol o staff sy'n ymwneud â gweithgareddau grantiau a ariennir;
- Hwyluso'r gwaith o ddangos gwerth am arian drwy berthnasoddedd partneriaeth dros y tymor hwy, a threfniadau meincnodi a sefydlir gyda derbynwyr grantiau.

Bydd yr angen i gynnal cynlluniau grant cystadleuol (lle bo hynny'n berthnasol) ar gychwyn y broses yn parhau, ac mae hyn yn dangos yr arferion gorau o ran sicrhau gwerth am arian. Mae'n bosibl hefyd na fydd cynlluniau grant tymor hwy na meincnodi yn briodol ym mhob sefyllfa.

Lansiwyd y dull newydd hwn ar 1 Ebrill 2022. Gofynnwyd i reolwyr grantiau ystyried eu meysydd polisi a'u trefniadau presennol, ac i ymgysylltu â'r prosesau gwell newydd ac ystyried sut y bydd y rhain yn berthnasol, wrth barhau i roi sylw manwl i flaenoriaethau a chyllidebau Gweinidogol. Mae'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau yn parhau i weithio gyda rheolwyr grantiau a swyddogion ar draws Llywodraeth Cymru, gan goladu adborth ar newidiadau ac effaith ar draws yr adrannau, wrth barhau i gyd-greu canllawiau a hyfforddiant a sicrhau bod cefnogaeth ar gael.

Rwy'n gobeithio bod yr wybodaeth ychwanegol hon yn ddefnyddiol, ond rhowch wybod imi os oes angen unrhyw beth arall arnoch.

Yn gywir,

Rebecca Evans.

Rebecca Evans AS/MS

Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol

Minister for Finance and Local Government